

1483-то заседание, 5-7 декември 2023 г. (формат „Права на човека“)**H46-10 Група С.З. / Колеви срещу България (жалби № 29263/12 и 1108/02)**

Наблюдение на изпълнението на решенията на Европейския съд

Относителни документи

DH-DD(2023)1303; CM/Del/CM/Del/Dec(2023)1475/H46-12

Действие - Точка, предложена без разискване

Приемане на проекторешенията по-долу.

Жалба	Дело	Решение от	Окончателно на	Индикатор за класификация
29263/12	С.З.	03/03/2015	03/06/2015	Структурен проблем
41990/18	Y	20/02/2020	07/09/2020	
23614/20	Y.P.	17/05/2022	17/05/2022	
22457/16	X И ДРУГИ	02/02/2021	02/02/2021	
39257/17	Z	28/05/2020	12/10/2020	Комплексен проблем
1108/02	KOLEVI	05/11/2009	05/02/2010	Комплексен проблем

Описание на делата

Групата С.З., която включва също така делата *X. и други*, *Y.*, *Y.P.* и *Z.*, се отнася до неефективни разследвания на изнасилване, противозаконно лишаване от свобода и склоняване към проституция и твърдения за сексуално насилие в дом за социални грижи (процедурни нарушения на чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията). По делото С.З. Европейският съд е установил „системен проблем“ с неефективността на наказателните разследвания в България.¹ Делото Z. се отнася освен това до два допълнителни недостатъка на наказателното разследване на предполагаемо изнасилване - пропускат да се изследва задълбочено дали доказателствата са сочели липса на съгласие от страна на жалбоподателката (която по това време е била на 13 години) и дали е трябвало да се повдигне обвинение за изнасилване.

Делото Колеви се отнася преди всичко до неефективността на разследването на убийството на първия жалбоподател (високопоставен прокурор), извършено през 2002 г., поради липсата на гаранции в българското законодателство за независимост на наказателните разследвания срещу главния прокурор (когото роднините на първия жалбоподател подозират, че е замесен в убийството) и „близки до него високопоставени служители“ (процедурно нарушение на член 2).²

Състояние на изпълнението на решенията

Властите предоставиха най-новата информация на 27 октомври 2023 г. (DH-DD(2023)1303).

Индивидуални мерки:

¹ Конкретните мерки, свързани с разследванията срещу служители на правоприлагащите органи (относно независимостта на предварителната проверка и гаранциите срещу малтретиране), са разгледани в групата „Великова“.

² Мерките, свързани с нарушения на член 5 §§ 1, 3 и 4, бяха разгледани по делата *Светослав Христов и Евгени Иванов*.

На заседанието си през септември 2023 г. Комитетът припомни, че по делото *Z*. не са възможни допълнителни индивидуални мерки, и повтори поканата си към властите да изяснят дали могат да бъдат приети някакви алтернативни мерки за изясняване на фактите по делото *Колеви*.

Той също така поиска от властите да предоставят информация за това как новото разследване и решенията за спиране са отстранили недостатъците на разследването по делото *Y*. и ги прикани да продължат да предоставят информация за развитието на разследването по делата *Y.P.* и *X.* и *други*.

През октомври 2023 г. властите посочиха, че разследването по делото *Y*. остава спряно.

Общи мерки:

Предидущи решения на Комитета

Комитетът прие Междинна резолюция CM/CM/ResDH(2019)367 през 2019 г. и решения през септември 2020 г., март и ноември-декември 2021 г., юни и декември 2022 г., март, юни и септември 2023 г.

През септември 2023 г. Комитетът припомни, че с важните реформи от май 2023 г. е въведен механизъм за независимо разследване на главния прокурор, както и съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство за определени категории престъпления. Що се отнася до групата на *C.3.*, той прикани властите да продължат работата си по приемането на определени мерки относно ефективността на разследванията като цяло и да предоставят своя анализ по други аспекти. Що се отнася до делото *Колеви*, той приветства стъпките, предприети от Върховния касационен съд (ВКС), гарантиращи случайния избор на съдия, който да разглежда като *ad hoc* прокурор съобщенията за извършено престъпление относно и. ф. главен прокурор., но също така изрази загриженост от отлагането на нейното назначаване от прокурорската колегия и настоя за необходимостта да се осигури бързо назначаване. Той също така приветства предложението за създаване на конституционна основа за разследващия механизъм относно главния прокурор и насърчи властите да представят своя анализ дали проекторазпоредбата трябва да бъде доразвита в някои отношения и да обмислят възможността да предвидят в Конституцията, че съдилищата са оправомощени да осъществяват [съдебен] контрол върху прокурорските актове. Освен това Комитетът ги прикани да предоставят разяснения относно функционирането на новия механизъм и да обмислят дали е необходимо той да бъде допълнително укрепен чрез законодателни изменения.

Наскоро приети мерки и други относими развития

Реформите, свързани с тези решения, бяха оспорени като противоконституционни от главния прокурор в началото на юни 2023 г. Искането е в процес на разглеждане по същество от Конституционния съд (КС).

A. Група C.3. - мерки, насочени към решаване на системния проблем с неефективните разследвания

- Съдебен контрол върху отказ за започване на разследване, въведен на 26 май 2023 г.³ Прегледът на последните съдебни решения по жалби срещу отказ за образуване на досъдебно производство показва, че в повечето случаи постановленията на прокуратурата са били потвърдени, тъй като не е имало данни за извършено престъпление. Отказите за образуване на досъдебно производство са отменени поради необходимостта от събиране на допълнителни данни или поради липса на мотиви и неправилно заключение, че фактите от съобщението са идентични с фактите в други прокурорски преписки, които вече са прекратени. В едно от решенията си съдът отбелязва, наред с другото, че не е компетентен да отмени отказ на основание наличието на данни за извършено от лицето деяние с друга правна квалификация, тъй като решението по този въпрос е на компетентния прокурор.

- Искане за техническа помощ за разработване на мерки в някои области: Вж. бележките, подготвени за 1475-ото заседание (септември 2023 г.). Условието за предоставяне на тази помощ са в процес на обсъждане.

B. Група C.3. - мерки, насочени към разрешаване на проблеми, свързани с разследването на изнасилване или сексуално насилие - вж. бележките, подготвени за 1468-ото заседание (юни 2023 г.).

³ Законодателните изменения от май 2023 г. са представени в бележките, подготвени за 1475-ото заседание (септември 2023 г.).

C. Гаранции за независимост на разследването срещу главния прокурор (делото Колеви)⁴

1) Законодателна реформа от 26 май 2023 г. и по-широкообхватни развития в прокуратурата

Реформата предвижда, наред с другото: избор на случаен принцип на съдия от списък с опитни съдии, който да изпълнява функциите на прокурор *ad hoc* при разследване, свързано с главния прокурор или неговите заместници.⁵

Вследствие на горепосочената реформа бившият главен прокурор г-н Г. е освободен от длъжност, а неговият заместник г-н С. е назначен за и. ф. главен прокурор, като същевременно изборите за нов главен прокурор и нов Висш съдебен съвет (ВСС) са отложени.⁶

2) Прилагане на новия механизъм за разследване

- Случаен избор на прокурор *ad hoc* и отлагане на нейното назначаване: На 7 и 9 юни прокурори изпратиха до ВКС съобщения за възможни основания за започване на разследване (наричани по-долу „съобщения“) по новия механизъм за разследване, отнасящи се до настоящия и.ф. главен прокурор., г-н С., който тогава е бил заместник-главен прокурор. На 20 юни 2023 г. ВКС одобри списък с 22-ма съдии, които се съгласиха да изпълняват функциите на прокурор *ad hoc*. На 7 юли 2023 г. на случаен принцип е избрана г-жа Т., съдия от Софийския градски съд. На 19 юли прокурорската колегия стигна до заключението, че в Закона за съдебната власт (ЗСВ) се споменава само за назначаване на прокурор *ad hoc* за престъпления, извършени от главен прокурор, и отнесе въпроса до парламента за допълване на ЗСВ, за да се посочи, че процедурата за назначаване се отнася и за прокурор *ad hoc*, на когото е възложено да разследва заместник-главен прокурор.

- Законодателни изменения от 28 септември 2023 г.: На 7 август 2023 г. народни представители предложиха допълнителни изменения на ЗСВ, с които, наред с другото, да се предвиди: назначаването на прокурор *ad hoc* и в случай на разследване срещу заместник-главен прокурор; правила относно системите за случайно разпределение на делата, като същевременно се посочва, че настоящите системи се прилагат до разработването на нови системи. По-късно тези изменения бяха приети и обнародвани на 13 октомври 2023 г.

- Назначаване на прокурор *ad hoc* и докладвани предизвикателства: На 18 октомври 2023 г. Прокурорската колегия на ВСС назначи г-жа Т. за прокурор във Върховната касационна прокуратура за разследване на главния прокурор или заместник-главния прокурор. След влизането в сила на това решение, което при липса на обжалване следва да стане в началото на ноември, г-жа Т. ще разполага с един месец, за да поеме новите си функции (член 161 от ЗСВ).

На 24 октомври 2023 г. заместник-председателят на ВКС, главният прокурор и заместник-председателят на Софийския градски съд поставиха писмено някои практически въпроси, свързани с работата на прокурора *ad hoc*. На 2 ноември 2023 г. Пленумът на ВСС проведе дискусия⁷ относно, наред с другото, правилата, които следва да се прилагат или които следва да бъдат изготвени по отношение на мястото на работа на прокурора *ad hoc*, подкрепата от страна на специализиран административен персонал, поверителността на преписките, необходимостта от създаване на специален модул на електронната система за управление на делата, както и въпроси, свързани с това дали и как може да бъде ангажирана дисциплинарната отговорност на прокурора *ad hoc*. Бяха изразени различни становища по въпросите дали прокурорът *ad hoc* трябва да има отделна администрация и дали трябва да има отделна регистратура за класифицирани документи; беше припомнен и опитът, свързан с европейските делегирани прокурори. По време на обсъжданията беше посочено, че прокурорската колегия ще работи по изменения на приложимия подзаконов нормативен акт. Беше решено дискусията да продължи на по-късна дата, за да бъдат изслушани г-жа Т. и заместник-председателят на ВКС, които не успяха да присъстват.

D. Проект за конституционни изменения⁸

- Предложени изменения: На 28 юли 2023 г. членовете на парламента внесоха обширен проект за изменения на Конституцията, засягащи, наред с другото, съдебната система. В измененията се

⁴ Представеното по-долу обобщение се основава на информацията, предоставена от властите, и на публично достъпни източници.

⁵ За подробности вж. бележките за срещата на 1468-ото заседание (юни 2023 г.).

⁶ За подробности вж. бележките, подготвени за 1475-ото заседание (септември 2023 г.) и Н/Ехес(2023)10.

⁷ Вж. пълния протокол от заседанието, който е достъпен само на български език.

⁸ За настоящата рамка вж. Н/Ехес(2023)10.

предлага, наред с другото, да се премахне настоящият ВСС,⁹ който се състои от съдийска и прокурорска колегия и също така има пленарен формат, и да се създаде отделен нов Висш съдебен съвет само за съдии („нов ВСС за съдии“)¹⁰ и Прокурорски съвет. Предлага се Прокурорският съвет да се състои от главния прокурор, двама членове, избрани от прокурорите, един член, избран от следователите, и шестима членове, избрани от Народното събрание. Народното събрание няма да избира магистрати, идващи от прокуратурата. Главният прокурор и председателите на върховните съдилища ще могат да бъдат избирани за два мандата от по пет години (вместо сегашните седем години).

Главният прокурор ще се назначава от Прокурорския съвет и ще бъде административен ръководител на Върховната прокуратура. Досегашните му правомощия за методическо ръководство и надзор за законност на всички прокурори съгласно действащата Конституция вече не се споменават, а правомощията му да иска контрол за конституционност се ограничават. Предлага се също така значително да се ограничат правомощията на прокуратурата извън наказателноправната сфера, като се отнеме правомощието ѝ да оспорва законосъобразността на административните актове като цяло.

Разследването на главния прокурор се извършва от специален прокурор, който е заемал длъжността на висш съдия, по ред, определен в закона.

Първото гласуване се проведе на 6 октомври 2023 г. Резултатът от него позволява законопроекта да бъде разгледан отново не по-рано от два месеца и не по-късно от пет месеца. Няколко заинтересовани страни представиха становища, в които, наред с другото, се посочва, че някои предложения не могат да бъдат приети от Обикновено Народно събрание, а изискват приемане от Великото народно събрание. Такава беше, наред с другото, позицията на няколко заинтересовани страни по отношение на премахването на пленарния състав на ВСС, а някои предложиха запазването му с намалени правомощия. Промени в законопроекта все още са възможни.

- Становище на Венецианската комисия от 7 октомври 2023 г.: В своето становище Венецианската комисия подкрепи, наред с другото, създаването на два независими съвета. Тя е счела, че предложеният състав на ВСС за съдии е в съответствие с нейните препоръки. Посочено е, обаче, че съставът на Прокурорския съвет осигурява *много слабо представителство на прокурорите* и трябва да бъде преразгледан, за да се даде възможност за балансирано представителство на прокурорите, да бъде снабден с необходимата професионална експертиза и да се изключи контролът от страна на политическото мнозинство и от страна на прокуратурата. Венецианската комисия също така посочи, че не е в съответствие с принципа на независимост на прокуратурата главният прокурор да бъде лишен от всички свои правомощия. Освен това тя препоръчва да се запази съществуващата система на седемгодишен мандат на главния прокурор и председателите на върховните съдилища, като отбелязва, че предложеният петгодишен мандат с възможност за подновяване би могъл значително да застраши независимостта на даден председател. Що се отнася до разследването на главния прокурор, Венецианската комисия е счела, че Конституцията може да определи органа, който назначава прокурор *ad hoc*; и че конституционната разпоредба ще трябва да бъде допълнена със законодателни разпоредби относно назначаването, отчетността и контрола върху решенията, различни от разпоредбите за обикновените прокурори, както се препоръчва в рамките на процеса по изпълнението на делото *Колеви*.

Анализ на Секретариата

Индивидуални мерки

Тъй като след последното разглеждане през септември 2023 г. не беше предоставена нова съществена информация, Комитетът би могъл да припомни решенията си относно индивидуалните мерки.

Общи мерки

На Комитета се предлага да се съсредоточи върху развитието, отнасящи се до механизма за разследване на главния прокурор, като същевременно припомни решенията си относно ефективността на разследванията като цяло. Освен това се предлага на някое от следващите

⁹ В обща позиция от 27 юли 2023 г. сдруженията на съдиите и прокурорите подчертават, че създаването на два отделни съвета за съдиите и за прокурорите и следователите крие сериозни опасности от капсулиране на двете професионални общности.

¹⁰ Предлага се новият ВСС за съдиите да се състои от председателите на ВКС и ВАС, осем членове, избрани от съдиите, и петима членове, избрани от Народното събрание с мнозинство от две трети. Народното събрание няма да избира за членове на [новия] ВСС съдии, прокурори или следователи. Председателите на върховните съдилища ще бъдат назначавани от новия ВСС.

заседания да се разгледат въпросите относно разследванията на изнасилвания и сексуални посягателства.

1) Мерки относно системния проблем с неефективността на разследванията

Основната налична нова информация се отнася до примери за съдебен контрол на откази за образуване на досъдебно производство. Като цяло тези примери изглеждат положителни, но в едно решение окръжен съд е възприел подход, който би могъл да подкопае ефективността на съдебния контрол, тъй като е изразил мнение, че не е компетентен да отмени отказ, ако има данни, че може да е извършено престъпление с друга правна квалификация. Поради това могат да бъдат припомнени последните решения на Комитета, в които се посочва, че условията за прилагане на съдебното средство трябва да бъдат оценени. Комитетът би могъл също така да прикани властите да го информират за последващите действия, предприети по останалите въпроси, повдигнати в тези последни решения.

2) Мерки във връзка с липсата на гаранции за независимост на разследването срещу главния прокурор (делото Колеви)

Следва да се припомни, че важната реформа, въвеждаща механизъм за независимо разследване на главния прокурор, приета на 26 май 2023 г., предвижда ключови гаранции, за да се отговори, в рамките на съществуващата конституционна рамка, на изискванията на настоящото решение и на Междинна резолюция CM/ResDH(2019)367.

а. Оценка на последните развития

Комитетът би могъл да приветства стъпките, предприети за решаване на повдигнатите въпроси, свързани с назначаването на съдия, избран на случаен принцип, за прокурор *ad hoc*, който да разгледа уведомленията, отнасящи се до и. ф. главния прокурор. Той би могъл да подчертае необходимостта от бързо решаване на всички практически въпроси по начин, който да гарантира подходящи условия на работа, ресурси и практическа независимост на прокурора *ad hoc*. Това изисква административният персонал, подпомагащ прокурора *ad hoc*, да бъде предоставен на разположение и управляван по начин, който избягва конфликти на интереси (например във връзка с правомощията на главния прокурор да назначава и освобождава такъв персонал на касационно ниво), като се консултира с прокурора *ad hoc*.

Това изисква също така мерки, които изключват достъпа на други прокурори и административен персонал до съответните електронни и физически преписки. Изглежда, че Прокуратурата вече има опит с подобни договорености по отношение на европейските делегирани прокурори.

Освен това е необходимо да се посочи дали разследващите, които биха могли да участват в предварителна проверка или досъдебно производство, отнасящи се до (и.ф.) (заместник) главен прокурор, вече са били определени с мотивирани заповеди.

В този контекст може отново да се подчертае, че съобщенията относно действащ главен прокурор, особено подадени от прокурор по чувствително дело, са показателни за силен обществен интерес от пълно, своевременно и независимо разследване, дори ако твърденията впоследствие се окажат неоснователни (вж. § 201 от решението по делото *Колеви*), което изисква всички заинтересовани страни да действат по начин, който да избегне по-нататъшно забавяне.

б. Необходими разяснения

За да може Комитетът да направи по-пълна оценка на новия механизъм, властите биха могли отново да бъдат приканени да изяснят: i) дали обикновените разследващи органи са компетентни да извършват спешни действия по разследване; ii) как се прилагат правилата за отвод при предварителни проверки и досъдебни производства, ако няма лице, на което е признато качеството пострадал от престъплението, за да се даде възможност за задълбочен анализ на прилагането на правилата за предотвратяване на потенциални конфликти на интереси; iii) причините, поради които се допуска временно отстраняване на главния прокурор за всички категории престъпления (включително от частен характер), и гаранциите срещу злоупотреби. Накрая, наскоро въведените правила за временно отстраняване на главен прокурор от пленума на ВСС, които намаляват влиянието на главния прокурор върху такива решения, изглежда не се прилагат за и. ф. главен прокурор¹¹, което поражда съмнения относно ефективността на процедурата за временно отстраняване и изисква анализ от страна на властите.

¹¹ Смята се, че прокурорската колегия е компетентна да назначава и отстранява от длъжност и.ф. главния прокурор.

а. Аспекти, които могат да изискват допълнителни законодателни или конституционни изменения

Следва да се припомни, че основните ограничения на последните изменения се дължат на конституционни ограничения и се отнасят до: (i) риск от блокаж при назначаването на прокурор *ad hoc* и риск от неправилно използване на наказателни или дисциплинарни инструменти срещу прокурора *ad hoc* поради участието на прокурорската колегия, в която главният прокурор има решаващо влияние поради големия брой членове, идващи от Прокуратурата; (ii) изглежда съществуващата възможност някои решения на прокурора *ad hoc* да бъдат преразгледани от главния прокурор или заместник-главния прокурор (ако не е заподозрян).

В този контекст Комитетът би могъл да изрази отново подкрепата си за предложението за въвеждане на изрично конституционно основание за разследващия механизъм, касаещ главния прокурор. Ако подобна разпоредба позволява приемане на уредба, различна от тази относно обикновените прокурори, установените по-рано ограничения (вж. по-горе)¹² биха могли да бъдат преодоляни по-пълно. Ето защо Комитетът би могъл отново да насърчи властите да анализират в хода на своята работа дали в светлината на практиката на КС¹³ проекторазпоредбата в настоящия ѝ вид позволява специфични решения на законодателно равнище относно назначаването, отчетността и съдебния или друг контрол, както и прилагането ѝ по отношение на заместниците на главния прокурор, или е необходимо да бъде доразвита, за да осигури по-ясна рамка в някои отношения.

В този контекст разпоредбите относно органа, компетентен да назначава и налага дисциплинарна отговорност на прокурора *ad hoc*, са от ключово значение, както подсказва и Венецианската комисия. За да се намали рискът от блокаж или неподходящо използване на дисциплинарни мерки, тези правомощия следва да бъдат поверени на плуралистичен орган, чийто състав гарантира обективност и ограничава рисковете от политизиране или модели на гласуване, които подкрепят интересите на главния прокурор по начин, който подкопава механизма за разследване. Изглежда за предпочитане тези правомощия да бъдат поверени на бъдещия ВСС за съдиите, в който съдиите, избрани от съдиите, имат значително представителство; или на общо заседание на новия прокурорски съвет и новия ВСС за съдиите (или на пленума на ВСС, ако той бъде запазен с намалени правомощия, както предлагат заинтересовани страни), ако главният прокурор не играе значителна роля в него. Може да са необходими и други гаранции, като например подходящи правила за йерархична независимост и управление, механизъм за предотвратяване на блокирането при назначаването и силни гаранции срещу неподходящо използване на дисциплинарни мерки в законодателството.

Освен това, ако правомощието за временно отстраняване от длъжност на главния прокурор бъде прехвърлено на Прокурорския съвет, настоящите правила за временно отстраняване от длъжност пред пленума на ВСС, оценени положително от Комитета, вероятно ще бъдат заменени с процедура с участието на този съвет. Поради това би било много важно да се осигури балансиран и действително плуралистичен състав на този съвет, който изключва контрол от страна на политическото мнозинство или на Прокуратурата, както препоръчва Венецианската комисия, за да се избегне, доколкото е възможно, рискът от подкопаване на ефективността на тази процедура или от злоупотреба с нея.

Освен това е важно да се избягва уредба, които подкопава независимостта на висшите магистрати, като например подновяемите мандати на главния прокурор и председателите на върховните съдилища, критикувани от Венецианската комисия, тъй като те биха могли да предизвикат по-широки институционални развиятия, които да отслабят горепосочения механизъм.

Както вече беше отбелязано, от ключово значение е също така да се гарантира, че решенията на прокурора *ad hoc* могат да бъдат предмет на съдебен или друг вид независим контрол. Това би гарантирало също така, че подобни видове контрол не са изложени на неподходяща намеса от страна на високопоставени прокурори, близки до главния прокурор или негов заместник. За някои от решенията (например прекратяване на разследването, включително в отсъствието на лице, на което е признато качеството пострадал съгласно вътрешното право) или за гаранциите относно ненамесата в решението на прокурора *ad hoc* за образуване на досъдебно производство, това следва да бъде възможно чрез обикновено законодателство. Що се отнася до някои други актове [на *ad hoc* прокурора], доколкото често са изразявани опасения, че въвеждането на такъв [независим] контрол може да бъде противоконституционно, за да се гарантира правна сигурност, властите биха могли да обмислят създаването на правно основание за него на конституционно ниво.

¹² Вж. също анализа в бележките, изготвени за 1468-ото заседание (юни 2023 г.).

¹³ През февруари 2021 г. Народното събрание прие закон за разследване на главния прокурор от специален прокурор. На 11 май 2021 г. Конституционният съд обяви няколко разпоредби за противоконституционни, като посочи, че са необходими конституционни изменения.

Осигурено финансиране: ДА

Решения

Представителите на министрите

1. припомниха, че тези дела се отнасят основно до системния проблем с неефективни наказателни разследвания, въпросите, свързани с разследването на сексуални престъпления, и липсата на гаранции за независимост на наказателните разследвания, касаещи главния прокурор и други близки до него високопоставени служители;

По отношение на индивидуалните мерки

2. припомниха решенията си, приети на 1475^{ото} заседание (септември 2023 г.), и насърчиха властите да предоставят съответните разяснения;

По отношение на общите мерки

3. по отношение на ефективността на разследванията като цяло, припомниха решенията, приети на 1475^{ото} заседание, и приканиха властите да информират Комитета за предприетите последващи действия;

4. що се отнася до механизма за независимо разследване на главния прокурор, приветстваха назначаването на съдия, избран на случаен принцип, за прокурор *ad hoc*, който да разглежда съобщенията относно и.ф. главен прокурор и евентуално други съобщения, отнасящи се до най-висшите прокурори, ако такива съобщения бъдат подадени в близко бъдеще; подчертаха необходимостта от незабавно уреждане на всички практически въпроси по начин, който да гарантира подходящи условия на работа, ресурси и практическа независимост на прокурора *ad hoc*, включително по отношение на административното подпомагане и деловодството; приканиха също така властите да изяснят дали разследващите органи, които биха могли да сътрудничат на прокурора *ad hoc*, вече са били определени чрез мотивирани заповеди;

5. приканиха властите също така да предоставят разяснения относно функционирането на новия механизъм в областите, посочени в анализа на Секретариата, отнасящи се, наред с другото, до прилагането на правилата за отвод и обосновката на възможността за временно отстраняване на главния прокурор за всички категории престъпления;

6. отново изразиха подкрепата си за предложението за създаване на конституционна основа за разследващия механизъм, отнасящ се до главния прокурор, и насърчиха властите да представят своя анализ дали проекторазпоредбата в сегашния ѝ вид трябва да бъде доразвита в някои отношения, за да се даде възможност по-специално за специфични решения на законодателно равнище относно назначаването, отчетността и съдебния или друг независим контрол, за да се преодолеят установените по-рано ограничения, или относно прилагането ѝ по отношение на заместник-главния прокурор;

7. насърчиха властите, в контекста на предложенията за конституционни изменения, да разгледат препоръките от становището на Венецианската комисия от октомври 2023 г. относно необходимостта да се осигури балансиран състав на органа за управление на прокуратурата, което е важно, за да се избегнат, доколкото е възможно, рисковете за ефективността на процедурата за временно отстраняване на главен прокурор или рисковете от злоупотреби; също така ги насърчиха да обмислят необходимостта от възлагане в бъдеще на назначаването и отчетността на *ad hoc* прокурора на плуралистичен орган, чийто състав гарантира обективност и ограничава рисковете от политизиране или модели на гласуване, които подкопават ефективността на механизма за разследване, както и да обмислят необходимостта от специфични разпоредби относно йерархичната независимост и управление;

8. отново насърчиха властите да обмислят дали е необходимо да се укрепи допълнително чрез законодателни изменения новият механизъм за разследване в областите, посочени в анализа на Секретариата и в документ Н/Ехес(2023)10, относно възможността и активната процесуална легитимация за инициране на съдебен контрол върху решенията на прокурора *ad hoc* и решенията за отказ за назначаване на прокурор *ad hoc*; ненамеса в постановления на *ad hoc* прокурора за

образуване на досъдебно производство; гаранции в случай на временно отстраняване или освобождаване от длъжност на *ad hoc* прокурора;

9. насърчиха властите да обмислят възможността да предвидят в Конституцията, че съдилищата са оправомощени да осъществяват [съдебен] контрол върху прокурорските актове, за да се разсеят съмненията за противоконституционност;

10 насърчиха властите да информират Комитета за развитието по всички горепосочени въпроси и решиха да разгледат тази група дела на едно от заседанията си през 2024 г.